

Es commemora el 50è aniversari de la posada en servei del pantà de Susqueda

Durant tot el 2018 es duran a terme un seguit d'actes per recordar l'efemèride | S'ha creat una Comissió constituïda pels ajuntaments de Susqueda, Sant Hilari Sacalm, Osor, el Consell Comarcal de la Selva, el Consorci del Ter i Endesa, titular de la infraestructura

Enguany es celebren els 50 anys de l'entrada en servei, de forma total i completa, de la central i de l'embassament de Susqueda. Tot i que els primers kilowatts es van generar a les acaballes de 1967, l'embassament es va acabar d'emplenar, de manera progressiva, l'any 1968. Amb l'objectiu de commemorar aquesta efemèride, s'ha creat una comissió formada per Endesa (propietària del salt) i la seva Fundació, els municipis de Susqueda, Sant Hilari Sacalm i Osor, el Consell Comarcal de La Selva i el Consorci del Ter, que ha treballat per dissenyar una sèrie d'activitats, distribuïdes al llarg de tot el 2018, i que posen en valor la importància d'una infraestructura d'aquestes característiques.

Amb la presentació del documental *'Susqueda, un pantà diferent'* a la Diputació de Girona, es donarà el tret de sortida als d'actes commemoratius que s'allargaran fins al mes de desembre. En total, s'han dissenyat 17 activitats entre les que és previst la presentació del propi documental, l'exhibició d'una maqueta del poble de Susqueda (negat per les aigües de l'embassament), la inauguració d'una exposició a la Sala de les Columnes (situada a l'estrep dret de la presa), la presentació d'un vídeo 3D de l'interior de l'edifici de la Central, la instal·lació d'una illa flotant a les aigües de l'embassament, visites guiades a la Central i diverses activitats esportives.

A la presentació dels actes, que han tingut lloc a la seu de la **Diputació de Girona**, hi ha assistit el vicepresident primer de la Diputació de Girona i alcalde de Banyoles, Miquel Noguer, la directora general d'**Endesa** a Catalunya, Isabel Buesa, l'alcalde de **Susqueda**, Eva Viñolas, l'alcalde d'**Osor**, Joan Pla, l'alcalde de **Sant Hilari Sacalm**, Joan Ramon Veciana, i el gerent del **Consorci del Ter**, Ponç Feliu, entre altres autoritats.

Una mica d'història

El 5 d'octubre de l'any 1967 va entrar en servei la central hidràulica de Susqueda, a la comarca de la Selva, que forma part del complex hidroelèctric CH Sau-CH-Susqueda-CH Pasteral, construït per l'antiga societat Hidroelèctrica de Catalunya, S.A. (HECSA), actualment pertanyent a Enel Green Power, la branca de renovables d'Endesa. HECSA va ser l'encarregada de dissenyar i executar un sistema d'aprofitament hidroelèctric i de regulació del riu Ter per atendre l'abastament d'aigua a Barcelona i a Girona-Costa Brava, així com els regadius de la demarcació de Girona.

La bòveda de l'embassament de Susqueda en procés de construcció. Foto: Endesa.

El Complex hidroelèctric CH Sau - CH Susqueda - CH Pasteral

El Salt de Sau

El Salt de Sau, en servei des de 1963, és el superior del sistema. La seva presa de 83 metres d'alçada va ser construïda per l'Estat i és propietat de l'Agència Catalana de l'Aigua. La societat Hidroelèctrica de Catalunya, S.A, però, va ser l'encarregada de construir i explotar la central hidràulica a peu de presa.

La central és subterrània, amb dos grups generadors instal·lats al fons d'uns pous de 65 metres de profunditat i amb un parc de transformació a la superfície. Presenta un desguàs de 2.000 metres de longitud ubicat a un nivell inferior al que correspon al màxim de l'embassament de Susqueda.

El Salt de Susqueda

El Salt de Susqueda, en servei des de 1967, és l'intermedi i més important dels tres que componen el complex. A part de la funció de generació d'electricitat d'origen hidràulic, l'embassament de Susqueda compleix la funció de regulació dels recursos hídrics del tram inferior del riu Ter abans de la seva desembocadura al Mediterrani i de satisfer els plans de regadius de les comarques de Girona i com a capçalera de l'abastament d'aigües a Barcelona.

La gran capacitat de l'embassament permet, a més, laminar les avingudes d'aigua que es produeixen al Ter, de manera que col·labora de forma eficaç amb la limitació de les inundacions a

la ciutat de Girona i municipis del voltant.

La presa (1963-1967) de tipus volta amb doble curvatura, de 135 metres d'alçada, 360 metres de longitud i una capacitat útil de 199.7 hm³, va ser obra de l'enginyer Arturo Rebollo i compta amb dues torres de 105 metres d'altura i 12 metres de diàmetre que compleixen la funció de presa d'aigua. Aquesta aigua és conduïda cap a la central, situada a 3.500 metres aigües avall de la presa, a través d'una galeria a pressió de 4.3 metres de diàmetre. La presa està travessada per una xarxa de galeries situades a vuit nivells diferents que, juntament amb la galeria perimetral, tenen com a missió fonamental el control de l'estructura.

Una de les singularitats de la central hidràulica de Susqueda és, precisament, el seu arquitecte, Arturo Rebollo, que va introduir un seguit d'elements arquitectònics i decoratius aliens completament a l'enginyeria elèctrica que fan d'aquesta central una instal·lació única a Catalunya i arreu d'Espanya. Així, l'interior d'una part de la presa és buida i s'ha convertit en una sala hipòstila amb dues fileres de columnes hiperbòliques convertides en làmpades, una escala de cargol (de forma helicoidal) de formigó sense eix central (una revolució en l'enginyeria de l'època), un túnel d'accés a la central amb il·luminació futurista, i la sala principal (sostre d'on s'ubiquen les turbines) vestida amb escultures geomètriques i un fris de forja -simulant pintures rupestres- que narra el procés de construcció d'una central hidroelèctrica. De fet, les escultures es reproduïxen a bona part del complex, esquitxat de fantasies de ferro que representen flors, plantes i altres elements vegetals.

La central és subterrània (tipus caverna), a la qual s'accedeix a través d'una galeria de 250 metres de longitud, i compta amb tres turbines Francis d'eix vertical, amb una potència total instal·lada de 82 MW.

Els Salts de Pasteral I i II

El Salt del Pasteral I, en servei des de 1962, és l'encarregat de laminar els recursos hidràulics procedents del Salt de Susqueda, amb l'objectiu d'aportar al riu Ter un cabal d'aigua constant. De la mateixa manera, i des de el seu marge dret, es deriven les aigües per al seu abastament a Barcelona.

La primera central hidroelèctrica situada al Pasteral va ser construïda l'any 1908 per la societat Electro Burés, S.A. Aquesta central va funcionar fins l'any 1961, moment en el que Hidroeléctrica de Catalunya, dintre del seu projecte d'aprofitament integral del riu Ter, arribà a un acord amb els propietaris de l'antic salt per tal de créixer convenientment la presa, obtenint així un embassament de regulació diària. De la mateixa manera, es va instal·lar una nova central a peu de presa.

Aigües avall del salt del Pasteral I trobem la central fluent de Pasteral II, construïda per la societat Hidroeléctrica del Pasteral, que va ser posada en marxa l'any 1946 i que compta amb dos grups generadors operats per dues turbines Kaplan d'eix vertical.

Antecedents, el naixement d'HECSA a Catalunya i la seva arribada a Girona

A finals de s. XIX, el riu Ter contenia una gran quantitat d'aprofitaments industrials i hidroelèctrics de mitjana i petita envergadura i ja havia estat objecte d'estudi per emprenedors del moment, que veïen la possibilitat d'executar importants infraestructures hidràuliques a la seva conca.

La primera gran iniciativa empresarial que va projectar la construcció d'un gran salt d'aigua al riu Ter va ser de 'Saltos del Ter, S.A.' (1905) qui, després d'unificar diverses concessions, va estudiar l'execució d'un aprofitament hidroelèctric amb l'objectiu de transportar gran quantitat d'energia elèctrica a Barcelona. Tot i que el projecte no va executar-se mai, l'any 1923, l'empresa Catalana de Gas y Electricidad, S.A (1912), una societat resultat de la refundació de l'empresa gasista Sociedad Catalana de Alumbrado por Gas en afegir els actius elèctrics de la Central

Catalana de Electricidad, S.A (1896), va adquirir les concessions de Saltos del Ter i, entre elles, la de l'aprofitament hidràulic del riu Ter.

Catalana de Gas y Electricidad, el 29 de juny de 1946, amb l'objectiu de dur a terme un projecte hidràulic d'envergadura al Ter, va impulsar la creació de la societat Hidroeléctrica de Cataluña, S.A. (HECSA), una empresa amb la finalitat de produir, transportar, distribuir i vendre energia elèctrica, aprofitant els recursos hidràulics de Catalunya i Aragó. Així, HECSA, va dissenyar i executar un pla d'aprofitament hidroelèctric i de regulació integral del riu Ter, entre Roda de Ter (Osona) i El Pasteral (la Selva).